Hei,

eduskunta on lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksynyt lausuman (EV 214/2021 vp s. 1), jonka mukaan eduskunta edellyttää, että ennen uudistuksen voimaantuloa tietojärjestelmien ja teknisten ratkaisujen tulee olla valmiina ja toimintavarmat. Lisäksi on huolehdittava tarvittavasta koulutuksesta ja muusta valmistautumisesta sekä uudistuksen edellyttämistä resursseista. Edellä mainituista seikoista on annettava selvitys lakivaliokunnalle uudistuksen voimaantuloa koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Tässä tarkoituksessa toimitan liitteenä Tuomioistuinviraston ministeriölle antaman selvityksen.

ystävällisin terveisin

Johannes Koskenniemi
Erityisasiantuntija | Specialsakkunnig
Oikeusministeriö | Justitieministeriet
PL/PB/PO 25, 00023 Valtioneuvosto | Statsrådet
etunimi.sukunimi@gov.fi | förnamn.efternamn@gov.fi
puhelin | telefon 0295 150 163
www.oikeusministerio.fi

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Tietoa henkilötietojen käsittelystä oikeusministeriön palveluissa: https://oikeusministerio.fi/tietosuoja
Information om personuppgiftsbehandling i justitieministeriets tjänster: https://oikeusministerio.fi/sv/dataskydd

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

30.4.2026

Julkinen

OM/Johannes Koskenniemi

Selvitys ViTa ratkaisun valmiudesta ja toimintavarmuudesta sekä henkilöstön koulutuksesta

Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään (LaVM 16/2021 vp., s. 12) edellyttänyt, että ennen videotallennusuudistuksen voimaantuloa tietojärjestelmien ja teknisten ratkaisujen tulee olla valmiina sekä toimintavarmoja. Lisäksi on tullut huolehtia tarvittavasta koulutuksesta ja muusta valmistautumisesta uudistukseen.

Videotallennusjärjestelmä edellyttää asennustöitä tuomioistuimissa, muun muassa kameroiden sekä palvelinten asentamista. Laiteasennukset ovat noin 90 prosenttisesti valmiita (30.4.20269. Asennukset saadaan loppuun touko-kesäkuun aikana.

Videotallentaminen edellyttää tallenteiden hallinnointiin tarvittavaa tietojärjestelmää (”ViTa”). ViTa sovelluksen hyväksymistestaus on päättynyt ja järjestelmä on hyväksytty otettavaksi tuotantokäyttöön. Sovelluksen käyttöönoton estävät puutteet ja virheet on korjattu. Vireillä on edelleen muutamia käytettävyyden parantamiseen tähtääviä muutostöitä. Myös joitakin vähäisemmäksi luokiteltavia virheitä on toimittajalla korjauksessa. Käytettävyysparannusten sekä mainittujen vähäisten virheiden korjauksen on arvioitu valmistuvan kesään mennessä.

Järjestelmän tietoturva-auditointi on valmistunut. Tietoturva-auditoinnissa havaitut korkean ja kohtalaisen luokituksen mukaiset havainnot on korjattu. Luokitukseltaan matalat havainnot korjataan kesään mennessä. Tietoturva-auditoinnin osalta on päätetty, että tehdään vielä täsmennetty tietoturvan auditointi ratkaisun tiedonsiirron toteutukseen ja tallennepalvelimien ylläpitoon. Avoimista havainnoista huolimatta pilotointi on ollut mahdollista aloittaa. Tässä vaiheessa on kuitenkin pidetty todennäköisenä, ettei näillä havainnoilla ole vaikutusta suunniteltuun laajempaan käyttöönottoon, vaan että ne saadaan ratkaistua ennen sitä.

Ratkaisun pilotointi on aloitettu 20.4.2026 Kanta-Hämeen käräjäoikeudessa todellisissa istuntotilanteissa. Pilottiviraston kanssa käydään säännöllisesti läpi kokemuksia sekä seurataan mahdollisia virhetikettejä. Pilotoinnissa ei ole tullut tähän mennessä esille mitään sellaista, joka estäisi laajemman käyttöönoton. Kattavamman kokemuksen saamiseksi pilotointia on kuitenkin päätetty jatkaa vielä toukokuun puoliväliin saakka.

Videotallennusjärjestelmän käyttöönotto edellyttää myös sitä, että virasto- ja salikohtaisesti tarkistetaan tehtyjen asennusten toimivuus sekä hyväksytään toteutus. Salikohtaisessa hyväksymistestauksessa järjestelmän sekä asennusten toimivuus tarkistetaan erilaisissa istuntotilanteissa: äänentallennuksen toimivuus, kuvan- ja

äänentallennuksen toimivuus sekä tallentamisen onnistuminen niin etäyhteyden kuin puhelimen kautta. Lisäksi tarkistetaan muun muassa kameran asemointi ja kuvan laatu. Jokaisen istuntosalin osalta kirjataan ylös mahdolliset havainnot ja korjaustarpeet sekä hyväksytään asennukset, kun kaikki kunnossa. Tarkoituksena on, että salihyväksynnät saadaan toteutettua kesän aikana, muutamia kohteita saattaa vielä jäädä elo/syykuulle.

Salihyväksynnän jälkeen videotallennusratkaisua on mahdollista käyttää kyseisessä virastossa. Ensi vaiheessaan ratkaisua käytetään sen äänentallennusominaisuuksien osalta. Tarkoituksena on, että virastokouluttajat aloittavat oman virastonsa henkilöstön koulutukset salihyväksynnän jälkeen.

Loppukäyttäjien koulutus tapahtuu virastokouluttajien toimesta. Projektimme kouluttaa virastokouluttajat ja huolehtivat oman virastonsa henkilöstön kouluttamisesta. Virastokouluttajien koulutukset ovat parhaillaan käynnissä ja koulutusajankohtia on tarjolla useita vaihtoehtoisia. Koulutustilaisuus on tallennettu ja käyttäjille on laadittu käyttöohjeita. Kouluttajille järjestetään myös kyselyklinikoita. Koulutuksia järjestetään lisää tarpeen mukaan. Myös käyttöohjeita täydennetään ja muokataan tarvittaessa.

Kouluttajat voivat aloittaa oman virastonsa henkilöstön kouluttamisen sen jälkeen, kun salikohtainen hyväksyntä on valmistunut. Tämän jälkeen kyseisessä virastossa on mahdollista käyttää ViTa järjestelmää. Kouluttajia on ohjeistettu järjestämään koulutukset noin kuukauden sisällä salihyväksynnästä. Virastoja on myös ohjeistettu siihen, että ViTa ratkaisu tulisi ottaa noin kuukauden kuluessa salihyväksynnästä käyttöön sen äänentallennusominaisuuksien osalta. Vanha äänentallennusratkaisu on kuitenkin virastoissa käytössä vielä uuden ratkaisun rinnalla. Vanhan äänentallennusratkaisun purkamisen ajankohdasta sovitaan erikseen kunkin viraston kanssa.

Järjestelmän toimintavarmuudesta on pyritty saamaan mahdollisimman suuri varmuus. Järjestelmän hyväksymistestaus on ollut laaja ja testauksen aikana on käyty läpi erilaisia käyttötilanteita. Testauksessa on ollut mukana myös loppukäyttäjien edustajia. Pilotointi on edelleen kesken ja pilotoinnissa saatuja havaintoja seurataan aktiivisesti. Myös mahdollisesti tehtäviä tikettejä seurataan tehostetusti. Tietoturva-auditoinnin täydentäminen on käynnissä. Järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vaiheittain käyttöön eri virastoissa, jolloin on mahdollista seurata käyttöön liittyviä havaintoja.

Järjestelmälle on tehty suorituskykytestauksia, joilla on pyritty myös osaltaan varmistumaan siitä, että ratkaisu on toimintavarma. Vaiheittaisen käyttöönoton vuoksi on mahdollista myös seurata sitä, kuinka järjestelmän suorituskyky toimii kuorman kasvaessa.

Järjestelmän toimintavarmuutta ja käyttävyyttä seurataan koko käyttöönottoprojektin ajan. Videotallennuksen valtakunnallisen käyttöönoton jälkeen seurataan myös tehostetusti järjestelmän toimintaa, toimintavarmuutta ja tehtäviä vikatikettejä.

Pilotointi on kesken ja tietoturva-auditoinnin täydennys on käynnissä.

Projektissa on pyritty varautumaan huolellisesti järjestelmän toimintavarmuuteen, mutta suurempi varmuus asiaan saadaan vasta pilotoinnin edetessä ja laajempien käyttöönottojen myötä sekä viime sijassa otettaessa videotallennus valtakunnallisesti käyttöön. Huolimatta vielä käynnissä olevasta pilotista sekä kesken olevasta tieturva-auditoinnista, projekti ei näe suurta riskiä sille, että valtakunnallista käyttöönottoa ei voitaisi toteuttaa suunnitellusti syksyllä 2026.

15.5.2023

Myös videotallennuksen ohjausryhmä on kokouksessaan 29.4.2026 todennut, tässä vaiheessa ei ole tiedossa seikkoja, jotka estäisivät käyttöönoton. Mikäli pilotissa tai tietoturva-auditoinnin täydennyksessä ei ilmene mitään yllättävää, eivät nämäkään muodosta estettä käyttöönotolle.

Erityisasiantuntija Inka Grönqvist

Jakelu Oikeusministeriö/Johannes Koskenniemi

Tiedoksi Kehitysosaston osastonjohtaja Marko Loisa